

MAANDBERIGT

VAN HET

Nederlandsche Zendelinggenootschap.

Eene geopende deur op Savoe.

Met weemoed volgden wij de verschrikkelijke verwoesting, door de kinderziekte gedurende de laatste maanden in wijden kring te weeg gebragt. Wie, die dit lijden gezien heeft, gevoelt geen mededoogen met de arme slagtoffers; die op zoo ontzettende wijze werden getroffen en benaauwd.

Gezegend allen die weten, in wien zij gelooven; die ook in de benaauwdheid roepen tot God, den Vader in CHRISTUS, en zich verheugen mogen in de kalnte der ziel!

Maar, hoe dubbel zwaar moet dit lijden vallen, wanneer de ziel nergens troost en licht vindt, als de dood alleen in afzigtelijke gedaante voor het oog der geraakten rondwaalt!

Zoo was het op het eiland Savoe, bij Timor. En toch (hoe wonderbaar zijn vaak Gods wegen)! door de troosteloosheid der lijdens, is er eene deur geopend voor het Evangelie.

Wij willen kortelijk mededeelen, wat onze broeder w. M. DONSELAAR, hulpleeraar te Koepang, in een' merkwaardigen brief aan bestuurders hieromtrent schrijft.

„In Augustus dezes jaars (1870), zoo meldt hij ons, volbragt ik eene bezoekreis op het eiland Savoe. (1) Dit eiland werd in den laatsten tijd zwaar door de kinderziekte geteisterd.

(1) Tusschen Rotti en Soemba of Sandelhout-eiland gelegen. De bevolking wordt door verschillende schrijvers zeer geroemd, wegens hare schranderheid, ordelievendheid, zindelijkheid. In de „Verhandelingen over de Natuurl. gesch. v. N. Indië, uitgegeven door C. J. TEMMINCK komt eene gekleurde plaat voor, voorstellende een' savoeneeschen voorvechter, waardoor men een' zeer aangename indruk van dezen stam verkrijgt. Zie voorts Dr. DE HOLLANDER, Land en Volkenk. v. Neerl. Indië II, p. 550 e. v. en het Aardr. en Stat. Wordenb. art. Savoe-eilanden.

De gansche bevolking bedroeg 25 à 30,000 zielen, en volgens officiële opgave van den europeschen Posthouder aldaar, zouden in het laatst van het vorige en het begin van dit jaar, niet minder dan 12,300 menschen aan die vreeselijke ziekte bezweken zijn.

Het schijnt wel, dat sommige volkstammen eene meerdere vatbaarheid voor die ziekte hebben dan anderen. Opmerkelijk is het althans, dat immer bij het heerschen der pokken de Savoenezen hier het eerst worden aangetast en onder hen steeds verreweg de meeste slagtoffers vallen. Bij voorbeeld op Rotti, dat geschat wordt op 50,000 zielen, zijn bij deze pokken-epidemie slechts 5,000 personen overleden. Allertreurigst was dan ook de toestand op Savoe. Er waren geen gezonden genoeg om de dooden behoorlijk te begraven. Vele lijken in ondiepe graven geborgen, met een weinig aarde overdekt, werden door vratige honden en varkens opgewroet, en niet zelden zag men deze dieren, de prooi van menschenbeenderen en bekkeneelen elkander op de graven betwisten.

Huisgezinnen waren uitgestorven, kampongs meer dan half ontvolkt, en allerwege heerschten jammer en rouw. Te midden van al deze ellende was het ongenoegzame door velen gevoeld van eene godsdienst, die hun geen steun in den druk, geen onderwerping in het lijden, geen vertroosting bij droefheid en verlies, geen gegronde hope voor de toekomst kon verleenen. Waar alle rampen als uitvloeisels van den toorn van hoogere wezens worden aangemerkt, kan slechts vreeze in het hart wonen, die de liefde buiten sluit. Te vergeefs werden de geesten der voorouders om hulp aangeropen, te vergeefs trachtte men den toorn der verbolgene goden door offeranden te bezweren. Hulpeloos moest men de ziekte zien voortwoeden, troosteloos dierbare afgestorvenen ten grave geleiden. Toen werd hun hart los van die godsdienst, die geen steun en geen troost en geene hoop kon geven bij het lijden en de beproevingen des levens, en een onbestemd verlangen naar iets beters ontwaakte in hun gemoed.

Reeds vroeger waren herhaalde malen door Mohammedanen, handelaars van Makasser of ook wel van Koepang, pogingen aangewend om de Savoenezen tot den Islam te brengen. Vooral trachtten zij hun oogmerk te bereiken bij de regenten en hoofden des volks, wel wetende, dat de minderen dan van zelf gemakkelijker volgen. Opmerkelijk is het, welke drogredenen die Mohammedanen meermalen aanwenden om de onwaarheid der christelijke leer en de waarheid van den Islam te betoogen; laffe redenen, die door den onontwikkelden en der zake volstrekt onkundigen inlander niet kunnen worden weersproken, veel minder wederlegd. Bij den nog niet lang overleden' voornaamsten Vorst van Savoe, den Radja van Seba, een energiek man, die voor zijne diensten aan het Gouvernement bewezen, onder anderen werd beloond met eene diamanten ster, hangende aan een zware gouden keten, waren de pogingen der Mohammedanen in zoo verre gelukt, dat hij, ofschoon nog niet bepaald tot den Islam overgegaan, toch zich van varkensvleesch onthield en naar mohammedaansche wijze een djimat, of amulet (tooverbehoedmiddel) droeg. De besnijdenis bestaat reeds bij de meeste der volkstammen van den Timorschen archipel, en is althans sedert aloude tijden op Savoe, Rotti en Soemba in volstrekt algemeen gebruik. Deze handeling is bij hen ten eenenmale afgescheiden van eenige godsdienstige bedoeling; zij is alleen een maatregel van reinheid en geschiedt op twaalf- of veertienjarigen leeftijd.

Ook thans, nu het besef der Savoenezen van het ongenoegzame van hun godsdienstig geloof het verlangen naar iets beters had opgewekt, ontbrak het wederom niet aan pogingen van de zijde der Mohammedanen om van deze gunstige gelegenheid partij te trekken. Zij werden echter in het bereiken van hun oogmerk belemmerd door den europeischen Posthouder van Savoe en den inlandschen schoolmeester te Seba. Sedert eenige jaren namelijk bestaat er eene maleische school te Seba, de woonplaats van den voornaamste der vijf Radja's, die op Savoe het bestuur voeren.

De tegenwoordige Onderwijzer, een Ambonees, uit de vroegere kweekschool van den Heer ROSKOTT, is een christelijk en goedelijk man, die aan de Savoenezen zijner omgeving den weg des heils trachtte aan te wijzen. Velen, daaronder de Radja en andere voorname personen van Seba, waren sedert eenigen tijd vrij geregeld naar het onderwijs van den meester komen luisteren, en woonden ook meermalen des zondags de godsdienstoefening bij, die hij met zijne huisgenooten en scholieren hield. Reeds had ik dan ook onlangs een viertal Savoenezen, die van dat onderwijs hadden gebruik gemaakt, te Koepang door den Doop in de gemeente opgenomen, daaronder den broeder van den Radja. Ook de Posthouder, een Sleswijker, had zijnen invloed gebruikt om toenadering tot het Christendom te bevorderen. (1)

Onder deze omstandigheden kwam ik den 13^{den} Augustus j.l. op het eiland Savoe. De Resident had voor korten tijd een' oorlogsstoomer, de Cycloop, te zijner beschikking gekregen, waarmede ZEd. ook de eilanden Savoe en Soemba in dienstreis bezocht. Gaarne maakte ik van deze gelegenheid gebruik, vooral ook om mijne oudste dochter en schoonzoon, die in Mei j.l. waren gehuwd, op Soemba een bezoek te brengen. Zoo als gewoonlijk met oorlogschepen, was ook nu de tijd, voor dien togt bestemd, zeer beperkt. Ik kon op Savoe, en wel te Seba, slechts van Zaturdagmorgen ten 9 ure tot Zondagmiddag ten 4 ure vertoeven.

Reeds spoedig vernam ik van den Posthouder en den inlandschen Onderwijzer, dat een aantal Savoenezen wenschte gedoopt te worden, en daaronder de Radja en zijne familie en meest alle onderhoofden met hunne huisgezinnen en betrekkingen. Des avonds was er eene talrijke verzameling ten

(1) Dezer dagen vernam een onzer van den heer ESSER, dat deze, als Resident van Timor, beide den Posthouder en den Onderwijzer daar geplaatst had. Hij roemde zeer de geschiktheid van de menschen op Savoe en vooral de schraanderheid en bespraaktheid der vrouwen, die dan ook daar in geheel andere verhouding staan tot de mannen, dan in andere gedeelten van den Indischen archipel.

huize van den Posthouder bijeen. Gedurende bijna drie uren hield ik mij met de aanwezigen bezig, mij bepalende bij de hoofdzaken van de blijde boodschap der verlossing, zoo als ik meende, dat voor de behoefte en vatbaarheid van deze menschen geschikt en verstaanbaar was. Ik nam daartoe aanleiding uit de zware bezoeking, die de bevolking getroffen had, en die zooveel smartelijke tranen had doen storten bij het verlies van dierbare betrekkingen en huisgenooten, zonder dat men eenigen troost had kunnen vinden tot leniging van die droefheid en tot gelatenheid bij dat verlies. De Schepper van hemel en aarde, de eenige en waarachtige God, die alles bestuurt en regeert, die geen wreede Heer is, maar een ontfermend en liefderijk Vader voor zijne menschenkinderen, die wil, dat alle menschen gelukkig worden, liet hun thans den weg der zaligheid aanwijzen, opdat zij niet alleen vertroosting zouden hebben bij de rampen van dit leven, maar ook rust en vrede in hun gemoed door de vergeving der zonden, waarvan hun geweten hen beschuldigde, en die hun thans het ware leven en geluk deden derven.

Om die liefde Gods jegens den schuldigen, doch berouwhebbenden zondaar hun duidelijk te maken, stelde ik hun de gelijkenis van den verloren zoon voor, waarin 's menschen schuld en ellende en de grootheid van Gods barmhartigheid jegens den berouwhebbenden en tot Hem wederkeerenden zondaar zoo roerend en treffend worden aanschouwelijk gemaakt. En om ons alzoo te verlossen en zalig te maken, had God het grootste bewijs zijner liefde gegeven en zijn' eigen' Zoon uit den hemel gezonden, om ons te leeren niet alleen, maar ook door zijn lijden en kruisdood, zijne opstanding en verhooging in den hemel eene verzoening te zijn voor onze zonden. Op zijn bevel moest dit heil aan alle volken worden verkondigd, en kwam het ook thans tot hen, daar Hij aller Behouder wil zijn en allen tot God wil wederbrengen. Hem lief te hebben en te volgen kan ons alleen gelukkig maken voor dit leven en na den dood, want geen andere naam is

onder den hemel den menschen tot zaligheid gegeven, dan JEZUS CHRISTUS. Ten slotte sprak ik een woord over het bevel en de beteekenis van den christelijken Doop en de daardoor opgelegde verplichting tot een leven in liefde tot God en den naaste en afstand van de ijdelheden van het heidendom.

Voor sommigen der aanwezigen waren deze dingen niet geheel nieuw, en den volgenden morgen besprak ik ze nogmaals voor allen in anderen vorm. Echter waren er ook, die geen genoegzaam Maleisch verstonden, vooral onder de vrouwen, en voor deze werd het gesprokene zakelijk overgebracht door den Radja van Seba, die dat meermalen gedaan had, ook bij het onderwijs van den meester.

Eenigen der aanzienlijkste familiehoofden verzochten al aanstonds tot het Christendom openlijk toe te treden, waaronder ook de Radja van Seba zelf, een jong man van goeden aard en zeden, vrij wel ontwikkeld, onderzoeklievend en vatbaar van verstand. Bij de laatste pokken-epidemie had hij zijne jeugdige echtgenoot verloren, die den treurende vader een kind van nog geen jaar oud had achtergelaten. In het voorbijgaan zij hier vermeld, dat, in onderscheiding van de andere volken van den Timorschen archipel, den Savonees slechts het huwelijk met ééne vrouw geoorloofd is, en dit wel volstrekt algemeen, zonder onderscheid van rang of stand. Nevens de echte vrouw wordt ook geen bijwif geduld. Echtscheiding is echter nog al gemakkelijk, en komt vooral bij jeugdige echtgenooten veelvuldig voor, waarna men dan tot een ander huwelijk overgaat.

Bij de godsdienstoefening in het schoolgebouw op zondagmorgen diende ik aan een hondertal personen, mannen, vrouwen en kinderen, den christelijken Doop toe, en werd alzoo de grondslag gelegd van de eerste christelijke gemeente op het eiland Savoe.

De godsdienstoefening werd ook bijgewoond door den Resident c., die een voorstander en ijverig bevorderaar is van

de christelijke zending, als in het algemeen van alles wat de stoffelijke en geestelijke ontwikkeling en welvaart van den inlander kan bevorderen.

Bij deze geheele toedragt had de Resident zich opzettelijk buiten eenige bemoeijing gehouden, zoodat hij der zaak haren vrijen loop had gelaten, ofschoon het toch wel kon zijn, dat bij enkelen zijne bekende gezindheid niet geheel buiten invloed is gebleven.

Van den Posthouder vernam ik, dat in de overige regentschappen van het eiland nog vele anderen tot het Christendom wenschten over te gaan, doch door den al te beperkten tijd was het mij onmogelijk, aan dien wensch gevolg te geven. Indien God mij leven en gezondheid spaart, hoop ik in het volgende jaar langer op Savoe te kunnen blijven.

Uit het medegedeelde zal men eenigszins tot het gehalte van deze nieuw toetredenen Christenen kunnen besluiten. Bij sommigen is werkelijk belangstelling in de waarheden van het Evangelie de drijfveer; zoo als onder anderen bij den Radja van Seba; bij anderen een onbestemd verlangen naar iets beters, dan zij in het heidendom vonden, zonder daarom, bij zeer onvoldoende kennis, het regte besef te hebben van de meerdere voortreffelijkheid van het Christendom, terwijl anderen wederom slechts volgden, waar echtgenooten of familiehoofden voorgingen; zelfs waren er onder deze laatsten, die geen Maleisch verstonden, en wien alles in het Savoe-neesch moest worden vertolkt.

Het is dan ook alleen uit aanmerking van de zeer bijzondere omstandigheden op Savoe, dat ik bij deze gelegenheid van mijn' gewonen regel ben afgeweken en den Doop heb toegediend aan velen, die onder gewone omstandigheden eerst beter hadden moeten onderwezen zijn. Wachten had hier eene bedenkelijke zijde. Had men niet den toegang tot het Christendom geopend, de Savoenezen hadden zich den Islam in de armen geworpen, en dan ware de deur voor het Christendom gesloten; te meer, daar de Mohammedanen het

al heel gemakkelijk met hunne godsdienst nemen, en de besnijdenis zelfs hier niet gevorderd werd.

Door de toetreding tot het Christendom van de eerste en voornaamste familiën der Savoenezen is de weg voor het Mohammedanisme thans afgesneden, en de gelegenheid tot uitbreiding en ontwikkeling van het Christendom met zijn hooger vermogen tot bevordering van persoonlijk en maatschappelijk geluk opengesteld.

Toch zou ik nog bezwaar hebben gemaakt in het toedienen van den Doop, indien hier alle gelegenheid tot het ontvangen van onderwijs ontbroken had, en er geen christelijk onderwijzer ware geweest, die eenigermate het verder onderrigt en de leiding van deze zwakke eerstelingen uit de Savoenezen op zich had kunnen nemen.

Voortgezet onderwijs en leiding is hier eene eerste en dringende behoefte. Daarom wees ik bij de doopsbediening de doopelingen op hunne verpligting, om van de daartoe bestaande gelegenheid voortdurend gebruik te maken. God, die de tijden hunner onwetendheid had overgezien, deed nu het licht van het Evangelie zijns Zoons tot hen komen, om hen van de duisternis des heidendoms te verlossen, en hen over te brengen tot zijn Koningrijk. Nog werd eerst de schemering van den aanbrekenden dageraad op Savoe gezien; maar betere kennis van dat heil, dat in CHRISTUS is, zou hen dien Zaligmaker van zondaren meer lief doen hebben en volgen, en zij zouden zich alzoo in het volle licht van de zon der gerechtigheid verblijden.

Wenschelijk ware het, dat een europeesch zendeling of inlandsch hulpleeraar op Savoe geplaatst wierd, die het aangevangen werk kon voortzetten en uitbreiden. Hij zou thans hier een' werkkring vinden, die iets goeds schijnt te beloven voor het rijk van onzen Heer en Zaligmaker, wiens ontferming wij afsmeeken over het teedere ontkiemende mosterdzaadje, nog aan zoo vele gevaren blootgesteld, opdat het moge opwassen tot een' krachtigen boom, wiens schaduw geheel Savoe verkwikking geve."

Danken wij onzen broeder voor zijn aandoenlijk en treffend berigt, hoezeer zouden wij wenschen, dat nu er onverwacht zulk eene deur geopend werd, onmiddellijk door ons een ijverig arbeider naar dat oord gezonden kon worden, opdat ook dit eiland zich mogt verblijden! Men ziet in zulke gevallen hoe treurig het is, als men financiëel met gebonden handen zit. Mogt het bestuur krachtig gesteund worden, terwijl het naar middelen omziet, om zoo veel mogelijk in de ontwaakte behoefte te voorzien. Gods zegen ruste op de evangelisatie van Savoe!

ALLERLEI.

Hoe het vooruit gaat met de zendingen in Indië,

door Sir BARTLE FRERE. (1)

Nog magtiger, zoo al minder algemeen verbreid is de ontbindende invloed, die onze godsdienst oefent, welken ik 't laatst vermeld, hoewel hij het krachtigst van allen werkt, omdat het die is waarin het gouvernement minst handelend optreedt.

De tijd gaat voorbij, toen de dorpelingen van een pas aangehecht district meenden, dat de „Sahibs“ (vreemdelingen) atheïsten waren, zonder godsdienst; en toen de vrouwtjes hare kinderen susten met de bedreiging, dat zij ze aan den „Sahib“ zouden geven, om levend begraven te worden onder de grondslagen van het gouvernementsgebouw of van de brug, die hij bouwde.

Waarschijnlijk is, met zeer weinig uitzonderingen, in de avondvergaderingen der oudsten van de meeste dorpen reeds lang uitgemaakt, na langdurige beraadslagingen, niet alleen, dat de engelsche Heeren eene godsdienst hebben, maar dat zij er ook hoogen prijs op stellen.

(1) Overgenomen uit „The missionary herald,” Februarij 1871, die het ontleende aan „The church and the age”, en santeekent, dat Sir B. FRERE vijf en dertig jaar in Indië en Gouverneur van het Presidentschap Bombay was. Aan zijn gezin zijn wij verschuldigd de indische kindervertellingen, verzameld onder den titel „Old deccan days” waarvan ook eene hollandsche vertaling bestaat.

Allen, die het hoofdkwartier der garnizoensplaats van de provincie bezocht hebben, weten, dat een of ander bedehuis daar even noodig geacht wordt als een kosthuis, eene cantine of een schouwburg, bij eene volledige verzameling van barakken. Zij zien de europesche soldaten, elken zondag, met de muziek voorop, naar eene en soms naar twee of drie van die kerken marcheren, en de heeren en dames in rijtuig daarheen gaan, om de „Padres” (leeraars) van verschillende soorten te gaan hooren. Alle openbare werken staan stil, en een algemeene rustdag wordt gehouden.

Dit alles weten de oudsten des dorps door eigen waarneming of op getuigenis van geloofwaardige personen, en zij behoeven niet te luisteren naar de wonderlijke verhalen van enkele mannen van lage kaste, die welligt bij 't garnizoen gediend hebben als hout-hakkers en waterdragers, als paardenjongens en in andere geringe betrekkingen bij de Engelschen.

Godsdienst van eenen of anderen aard is blijkbaar eene belangrijke zaak voor deze blanken. Maar lang blijft het karakter van die godsdienst een raadsel voor de dorpelingen.

Het gebeurt niet dikwijls, dat zij veel hooren tot oplossing van dit raadsel van den eersten Engelschman, die hun dorp bezoekt. Deze met werkzaamheden overladen ambtenaren hebben zelden den tijd, om over iets anders dan ambtszaken te spreken. Toch merken de dorpelingen op, dat velen van hen zich op Zondag van ambts-bezigheden onthouden. Sommigen mogen er dan een' dag van uitspanning van maken, maar over het geheel is het toch duidelijk, dat iets godsdienstigs ligt in de waarneming. Als een dorpeling zich vermant, om een paar vragen over het onderwerp tot den grooten heer te rigten, hoort hij soms heel wat meer. Maar doorgaans is de groote heer voorzigtig in zijne antwoorden, en raadt hij den onderzoeker aan, die vragen te doen aan den eersten „Padre”, dien hij ontmoet.

Soms gebeurt het, dat een „Padre” het dorp bezoekt, terwijl de groote heer daar is, en dan merken de oplettende dorpelingen op, dat de ongebondenste onder de „Sahibs” hem blijkbaar eerbied betoonen, zelfs al is hij een „Dharm Padre”, een priester om Godswil, d. i. een zendeling en geen Gouvernements-beambte.

Het is vrij zeker, dat zulk een Padre op zijne wandelingen eens in het dorp komt, om met de oudsten te spreken op hunne avondbijeenkomst en een woordje te rigten tot de vrouwen, die aan

de dorpsput water komen halen. Hij deelt traktaatjes en boeken uit aan allen, die ze willen aannemen met de belofte van ze te zullen lezen, en dan gaat hij dikwijls in gedrukte stemming verder op, en teekent in zijn dagboek later aan, dat hij altijd nog moet blijven hopen, dat iets goeds voortkome uit de pogingen aangewend in dienst van zijnen Heer, maar dat hij zoo weinig daarvan bespeurt.

Maar al blijkt hem dat niet, toch is zijn bezoek een allerbelangrijkst voorval in de geschiedenis van het dorp, ook dan, wanneer hij de minste verwachting heeft van den gemaakten indruk. Even als over ieder bezoeker van eene of andere betekenis, zoo wordt over hem gesproken in de avondbijeenkomst van de dorps-oudsten, en het gesprek is doorgaans de uitdrukking van de volksmeening.

Een paar geestdrijvers, de dweepzieke, oude Brahmin-Shastri en een ietwat ontevreden mohammedaansche Molla (geestelijke) zijn van gevoelen, dat „onder eene goed ingerigte Regering zulk preken verboden zou zijn. Zonder de vrees voor britsche geregtshoven en britsche bajonetten zou er gaauw een eind aan gemaakt worden. Het behoort alles tot dat zelfde snoode plan om alle onverpachte landerijen (woeste gronden) aan tempels en moskeeën te ontnemen en het volk tot Christenen te maken.”

Doorgaans zijn de oudsten en welgestelden in de vergadering zeer bepaald van gevoelen, dat „ieder mensch behoorde te blijven bij de godsdienst waaronder hij geboren is. Iedere natie heeft eene eigen godsdienst, en alle godsdiensten zijn waar, iedere voor hare eigene natie. Even als er verschillende soorten van oogen bestaan voor vogels, viervoetige dieren, visschen en kruipende dieren, en toch allen te gelijker tijd bij het zelfde licht zien.” „Dit,” zoo meenen zij doorgaans, „moet ook het gevoelen zijn van het gouvernement zelf. Waarom zou anders het gouvernement zich van alle officiëel verkeer met den zendeling onthouden? Waarom gelast het hem niet, iedereen te onderwijzen in naam van den Staat? In allen geval is niet aan te nemen, dat zulk soort van spreken ooit iets uit zal werken. Hunne oude goden hebben te lang bestaan, om verdrongen te worden door eene of andere nieuwbakken, vreemde godsdienst.”

Waarschijnlijk zijn de gevoelens, zoowel ten aanzien van het gouvernement als van het onbeduidende van het spreken des Padre's minder stellig dan de uitingen van de sprekers; en de

meer schrandere beginnen, als bij instinct te vreezen, dat ofschoon de Padre geen „Departement” is, zijne taal waarschijnlijk meer verandering in het dorp zal te weeg brengen, dan alle departementen van algemeen bestuur in Indië te zamen. Maar zij hebben geen handtastelijke gronden voor hunne vrees, en daarom spreken zij er weinig over.

Intusschen zijn er twee of drie, die niet kunnen nalaten over de zaak na te denken, als de vergadering uit een gegaan is.

In elk dorp vindt men enkele mannen met een vroom gemoed, die weinig tevreden zijn met de uitzigten, die het voorouderlijk stelsel hun schenkt. Hun hart is bewogen door rampen of lijden; hun geweten ontwaakt, zij weten naauwelijks hoe. Zij hebben te vergeefs rust gezocht voor hunne zielen door boetedoeningen, die zij zich zelven oplegden, door lange pelgrimstogten en offers van wat zij lief hadden of wat waarde voor hen had. In dezen gemoedstoestand hoorden zij iets van deze nieuwe godsdienst, een of ander woord van PAULUS of JOHANNES, of eenige uitspraak van onzen Heer, waarin zij beloften meenen te zien van wat zij lang gezocht hebben; en zij besluiten, zoo mogelijk er iets meer van te vernemen.

Dan zijn er nog leden van de uitgesloten bevolking, de heloten en lijfeigenen (de Parias), die, van hoe veel aanbelang zij ook zijn voor de dorpsgemeente, niet worden toegelaten tot de bijeenkomst der oudsten, maar die onder elkaâr spreken in eene eigene, kleine raadsvergadering, onder den boom bij hunne hutten, buiten het dorp.

Deze zien, gedurig als zij buiten hun eigen dorp komen, een of ander bewijs, hoe het britsche gouvernement alles tracht gelijk te maken, niets geeft om het verschil van kasten, dat zulk een' belangrijken invloed heeft op de handelingen van alle inlandsch bestuur. Bij de groote openbare werken wordt iedereen betaald naar het verrigte werk; niemand vraagt naar de kaste van den werkman, of waar van daan hij komt. En hoe spiegelen de openbare wegen en de spoorwegen regtvaardigheid, billijkheid en gelijkheid af! Wat loopen zij regt toe, regt aan, zonder te letten op de akkers van het hoofd of van den Radja, meer dan op den mesthoop van den heloot; alle menschen gaan te zamen per spoor-trein, de vorst en de boer; allen krijgen plaats naar mate zij betalen, zonder onderscheid van kaste of rang, en allen komen gelijk aan! Zoo gaat het ook met hunne regtbanken; als gij maar

geld genoeg hebt, dan kunt gij, wien gij wilt, geregteijk vervolgen, en soms ook een vonnis verwerven en het doen uitvoeren tegen den rijksten bankier in de stad (alhoewel dit eene gevaarlijke proef is, die geenszins aanbeveling verdient, want, ten slotte doet toch Lakshmi, de godin van den rijkdom, al wat zij wil in deze wereld, en bankiers zijn hare bijzondere gunstgenooten). Dan verder, wat is die „bliksempost” eene verbazende uitvinding! Hij gaat zelfs den spoorweg te boven in de openbaring van welwillendheid, regtvaardigheid en gelijkheid; want iedere boodschap gaat op hare beurt, en alle gaan voor hetzelfde geld per dozijn woorden.

Nu schijnt toch wel, dat die gelijkmakende en gelijkstellende politiek, die aanvankelijk den dorpelingen geheel onbegrijpelijk scheen, verklaard wordt door de woorden van dien „Dharm Padre.” „Hij spreekt van éénen God boven allen, van éénen Zaligmaker voor allen, en beweert, dat die God het gansche menschedom uit éénen bloede schiep – dat voor Hem geen onderscheid is tusschen Brahmin en uitgeslotene; dat allen gelijk zullen zijn in den dood, en na den dood naar éénen regel zullen geoordeeld worden.

„Als de Sahibs dat werkelijk gelooven, dan is het niet te verwonderen, dat al hunne daden en uitvindingen zulk eene gelijkmakende strekking hebben.” De oudsten van de vereeniging der uitgeslotenen hebben nooit te voren van zóó iets gehoord, en sommigen van hen besluiten „eens nader te onderzoeken naar hetgeen de Padre zegt, en, zoo mogelijk, hunne kinderen naar eene school te zenden, waar zij de boeken kunnen leeren lezen, die de Padre zoo ruimschoots uitdeelt, en waarin zulke wonderlijke dingen staan, niet alleen over Londen en spoorwegen en den electrischen telegraaf, maar van een’ nieuwen hemel en eene nieuwe aarde, waar gerechtigheid woont.”

Welligt wordt de diepste indruk, ofschoon hij er het minst over spreekt, te weeg gebracht op den jongen Brahmin, den dorpschoolmeester, den vaccinateur of den postmeester. Hij heeft bijna sprakeloos naar de gesprekken van de oudsten des dorps geluisterd. Hij werd in het dorp geboren, en leerde als knaap wat Sanskriet van zijn’ vader; hij heeft goed onderwijs in zijne eigene taal genoten, en op eene gouvernementsschool in de hoofdstad der provincie, Engelsch genoeg opgedaan om te wenschen, daarvan iets meer te leeren. Het onderwijs was zuiver maatschappelijk; en

als de vragen van den leerling op een gebied traden, dat min of meer met de godsdienst in verband stond, en dit gebeurde niet zelden, dan werd het onderwerp vermeden op eene wijze, die wel geschikt was om de nieuwsgierigheid van den vrager te prikkelen. Maar er was zóó veel te leeren van de wereld en hare geschiedenis en toestanden, dat de leerling verder vragen uitstelde, en ten laatste naar zijn dorp terugkeerde als gouvernements-beambte in een of ander departement, met eene bezoldiging hooger dan al de erfelijke jaargelden te zamen van de dorpsgrooten, en daarbij werd hij maandelijks stipt betaald in contanten. Hij is een rijk man en een man van invloed, maar hij is geheel van streek met zijne oude speelmakkers en hunne ouders; hij heeft in zijn hart de diepste minachting voor alles wat zijn vader, de dweepzieke oude Shastri en zijne vrienden praten over hunne goden en de domme en platte verhalen van de verrigtingen hunner goden, die hem toeschijnen alleen geschikt te zijn, om ondeugende kinderen te vermaken; het hindert hem, dat zij bij hunne openbare godsdienstoefening hunne afschuwelijke steenen en metalen afgoden aanbidden, wier vermeende daden en eigenschappen voor zijn ontwaakt zedelijk gevoel nog verachtelijker zijn, dan hunne uiterlijke gestalten.

Maar dit is hij wel genoodzaakt voor zich te houden. Hij zou niet met opzet zijn' vader of zijne lieve, oude moeder verdriet aan doen, en, wee hem! als zij of hunne vrienden de helft wisten van de gedachten, die in zijne ziel verrijzen! Zoo vervult hij zijne ambtspligten, heeft nu en dan eens een onderhoud met een vroegeren medescholier, die in het dorp komt als landmeter, ontvanger of in andere openbare betrekking, en die al even weifelend is, als hij zelf, en zoo denkt hij dikwijls na over de onbegrijpelijke verwickeling van menschelijke zaken.

Hij is nooit in de gelegenheid geweest, anders dan van ter zijde, iets van de godsdienst dezer Sahibs te vernemen, en het doet hem genoegen, als hij hoort, dat de „Dharm padre” in het dorp is gekomen. Hij gaat luisteren, en is welligt aanvankelijk geneigd met minachting neêr te zien op zijn schijnbaar gebrek aan schoolgeleerdheid. De „Padre” is blijkbaar niet zulk een diepzinnig Shastri als zijn eigen vader, noch zóó doorkneed in de differentiaalrekening als de engelsche professor, bij wien hij college hield op de gouvernements-hoogeschool; maar al luisterende, wordt het

éene maatschappelijk of zedelijk vraagstuk na het ander, waarover hij gewoon was na te denken, en dat hij zoo moeilijk vond op te lossen, in een nieuw licht geplaatst, en eene geschiedenis der wereld, met haar verleden en hare toekomst wordt hem voorgehouden, zóó eenvoudig, zóó goed in een sluitend en zoo geheel en al vele van zijne twijfelingen en bezwaren verklarende, dat hij gevoelt, hoe een groote last van zijn gemoed zou worden gewenteld, en dat hij een gelukkiger mensch zou zijn, als hij ze maar gelooven kon.

In de eenvoudige waarheden, die de „Dharm padre” met zoo veel ernst verkondigt, met geen ander doel dan het persoonlijk heil van zijne hoorders, meent de jonge Brahmin het geheim te zien van die verwonderlijke magt, die het volk van een verijderd eiland in de Noordelijke zeeën in staat gesteld heeft, de honderden millioenen van Hindostan, met al hunne oude kunsten, beschaving en elementen van rijkdom en magt te onderwerpen.

De enkele korte zinsneden over de eenheid en den broederband van het menschelijk geslacht, de verantwoordelijkheid van allen, zoo keizer als landman, aan éénen God, oneindig magtig, wijs, barmhartig, schijnen hem toe het toovermiddel te vertegenwoordigen van die geheimzinnige magt, die dagelijks zulke wonderen onder zijne oogen verrigt. Als zijn eigen geslacht, zoo rijk aan verstandsgaven en aan kennis, verzameld bij vele natiën en gedurende vele eeuwen, dit wonderbaar geheim slechts kon gelooven en leeren, welk eene toekomst ging Indië met zijne kinderen dan nog te gemoet!

En terwijl hij zóó den goeden Padre weêr te paard ziet stijgen, om het dorp te verlaten, in 't onzekere of zijne prediking op dien dag eenigen blijvenden indruk heeft gemaakt, gevoelt de jonge Brahmin, dat hij ten minste een straal van waarheden heeft ontvangen, die niet alleen zijne eigene toekomst, maar die van geheel Indië kunnen veranderen. Het is slechts eene schrede op een moeilijk en doornig pad; maar hij heeft zich voorgenomen, die te doen en verder te onderzoeken, zich een' Bijbel te verschaffen, en de boeken te lezen, die, naar het zeggen van den Padre, allen het gansche geheim van zijn eigen geloof bevatten, en wat meer te leeren van dezen of genen vriend, die op eene zendingschool onderwijs heeft genoten. En als de waarheid hare kracht niet verloren heeft gedurende de vele eeuwen, die ver-

loopen zijn, sedert zij het eerst werd verkondigd op de gebergten van Judea, wie zal dan perken stellen aan haren invloed, als zij aan de duizenden in Indië gepredikt wordt in hunne eigene taal, door hunne eigene landgenooten?

Ziedaar het gevoelen van een ander hoofdamtenaar in Engelsch-indië over de zending. De Engelschen hebben een spreekwoord: „waar een wil is, daar is een weg”. Wie zal eene natie bedwingen of weêrstaan, die weet wat zij wil? Men lette op de teekenen der tijden!

GIFTEN EN LEGATEN.

AMSTERDAM. Van het Vrouwen Hulpzendinggenootschap	f 700,—
Door Prof. TIDEMAN, van Mevr. X. X., als antwoord op de oproeping voor de scholen in de Minahasa	„ 100,—
Door Ds. ADRIANI, van N. N., voor de scholen in de Minahasa	„ 300,—
Door denzelfden, „ N. N., „ „ „ „	„ 100,—
Door denzelfden, „ K. A., „ de zending „ „	„ 10,—
Door de Heeren VAN VLOTEN EN DE GISELAAR, van N. N., na het lezen van het Maandberigt No. 4, 1871, voor de scholen in de Minahasa	„ 1200,—
Door Ds. PRINS, voor het lezen der Maandberigten	„ —60
Legaat van wijlen den Heer MARTEN BOOY	„ 1000,—
Legaat van wijlen Mevr. Douair. Jonkh. F. H. RICKER, geb. BORSKI	„ 2000,—
BLEISWIJK. Door Ds. VAN LANTZENDORFFER, voor het lezen van Maandberigten	„ 5,—
BOVENCARSPHEL. Door Ds. MOORREES, van eenige jongelieden bij het doen hunner belijdenis	„ 10,—
's GRAVENHAGE. Van het Vrouwen Hulpzendinggenootschap	„ 138,50
Door Ds. VAN DEN BROEK, van eenige nieuwe leden	„ 20,—
Door Ds. DE RIDDER, idem idem	„ 10,90
Gecolleteerd in den bidstond 3 April, voor de scholen in de Minahasa	„ 3,50
's GRAVESANDE. Door Ds. MOLL en Ds. BOLDERMAN, uit de catechisatiebussen	„ 89,48
GOES. Bijdragen uit Zuid-Beveland	„ 10,—
St. JACOBI PAROCH. Door den Heer E. J. VAN DER LEY, van eene vriendin der zending	„ 2,50
Van hare beide dienstmaagden	„ 1,—
NAALDWIJK. Voor de drie inl. predikers en de twee medehelpers te <i>Môdjé Warud</i>	„ 68,—
NUMANSDORP. Giften	„ 24,—
Voor het lezen van Maandberigten	„ 1,—
OOSTERHOUT. Bijdragen	„ 89,75
OUDEWATER. Van den kerkeraad	„ 5,—
REEUWIJK. Van eenige jongelieden bij 't doen hunner belijdenis	„ 10,—
ROTTERDAM. Door Ds. VAN GRIETHUIJSEN, van een der catechisanten, voor Bolaëng Mongondou	„ 2,50
Door denzelfden, van eene weduwe bijeenverzamelde kleine giften	„ 3,28
Van Ds. HUGENHOLTZ, voor de scholen in de Minahasa	„ 25,—
Van J. A. H., „ „ „ „	„ 24,75
Van JAN V. D. D., uit zijn spaarpot	„ 1,55
Door Ds. CRAANDIJK, van N. N., voor een bepaald doel	„ 200,—
Legaat van wijlen Mej. FRIDERIKA WILHELMINA MEIJNEKEN	„ 200,—
Door Ds. VINKE, van Mej. J. A. H., ten behoeve der hulpzendingen in de Minahasa	„ 12,87½
WAGENINGEN. Bijdragen	„ 169,—
ZUTPHEN. Door wijlen Ds. VERWEY, van N. N.	„ 1,25
Van den Heer F.	„ 2,—
Van s. o. geb. w.	„ 1,25
Uit een huisbusje van kinderen te Wardeveld, die vroeg leeren, ook kinderen in de heidenwereld lief te hebben	„ 3,40
Door Ds. TONKENS, van een overleden lid des N. Z. genootschaps te Warnsveld	„ 25,—
Gecolleteerd bij den bidstond ingericht voor de jeugd, gehouden 20 Maart door den zendingeling C. J. VAN DE LIEFDE	„ 49,—

Te ROTTERDAM, bij M. WYT & ZONEN,

Drukkers van het Nederl. Zendinggenootschap, bij wie van de pers gekomen is:

Mededeelingen van wege het Nederl. Zendinggenootschap,

Vijftiende Deel, Eerste Stuk; de prijs van den geheelen jaargang / 1.65.